

Kriminaalmenetluse seadustiku, väärteomenetluse seadustiku, elektroonilise side seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (sideandmete säilitamine ja kasutamine)

§ 1. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 90¹. Andmete nõudmine sideettevõtjalt identifitseerimistunnustega seotud andmete ja ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete kohta“;

2) paragrahvi 90¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(2) Elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete, mida ei ole nimetatud käesoleva paragrahvi lõikes 1, kohta võib elektroonilise side ettevõtjale teha päringu kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel ja eeluurimiskohtuniku loal. Kohtumenetluses võib vastava päringu teha kohus.”;

Advokatuur:

EL kohtupraktika kohaselt: *Prokuratuur* (C-746/18, 2. märts 2021, p-d 45, 50); *Digital Rights Ireland* (C-293/12 ja C-594/12, 8. aprill 2012, p-d 51 ja 59); *Tele2 Sverige* (C-203/15, 21. Detsember 2016, p-d 106–111) sätestavad selge põhimõtte: juurdepääs andmete kogumile, mis võimaldab teha täpseid järeldusi isiku eraelu kohta, on põhjendatav üksnes „raskete kuritegude“ vastu võitlemisega; menetluse kestus ega andmemahat ei muuda seda nõuet. Lahendis *Commissioner of An Garda Síochána* (C-140/20, p-d 64, 71–73, 76, 95,98-101) täpsustas EL Kohus, et andmete säilitamise alus (nt riigi julgeolek või äriline eesmärk) iseenesest nendele juurdepääsu õiguspärasust – riive põhiõigustele on õigustatud igal juhul üksnes raske kuritegevuse vastu võitlemise või avalikku julgeolekut ohustava tõsise ohu tõrjumise eesmärgil, sõltumata sellest, millisel alusel andmeid säilitati.

Lahendis *Prokuratuur* (C-746/18, p 33) täpsustas EL Kohus eelnevat põhimõtete veelgi, selgitades, et ainult võitlus raskete kuritegude vastu ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine saavad õigustada harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste raskeid riiveid, nagu need, mille toob endaga kaasa liiklus- ja asukohaandmete säilitamine, olenemata sellest, kas see toimub üldiselt ja vahet tegemata või valikuliselt.

Siinne säte (KrMS § 91¹ lg 2) lubab kohtu loal pärida elektroonilise side ettevõtjalt ärilisel eesmärgil säilitatud andmeid, sidumata selle loa andmist minimaalse kuriteoraskuse

künnisnõudega (rasked kuriteod). Teisisõnu, säte annab kohtule küll diskretsioonivõimu, kuid ei kehtesta seaduslikku lävendit.

Soovitus võiks olla lisada andmete salvestamiseks ja nendele ligipääsuks läbivalt selge künnis, seostades need raskete kuritegude vastase võitlusega või avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmisega.

3) paragrahvi 90¹ lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „ja kohtumäärus“;

4) paragrahvi 90¹ lõikest 6 jäetakse välja tekstiosa „või kohtu“.

§ 2. Väärteomenetluse seadustiku muutmine

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 31² lõikes 1 lisatakse pärast tekstiosa „Kaitsepolitseiamet,“ tekstiosa „Kaitsevägi,“;

2) paragrahvi 31² lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asutus võib kohtu loal teha päringu elektroonilise side ettevõtjale elektroonilise side teenuse osutamiseiga seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete kohta.“;

3) paragrahvi 31² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesolevas paragrahvis nimetatud päringu võib teha üksnes kui see on vältimatult vajalik väärteomenetluse eesmärgi saavutamiseks ning väärtegude puhul, mille eest võib karistusena mõista füüsilisele isikule rahatrahvi vähemalt kolmsada trahviühikut või juriidilisele isikule rahatrahvi vähemalt 200 000 eurot või protsendi tema eelmise majandusaasta kogukäibest.“.

Advokatuur:

Siin jääb küsitavaks, kas sõna "ning" tähendab eelduste või väärteoasjade suhtes kumulatiivset või alternatiivset loetelu. Ühes lauses on nii menetluslik kui materiaalõiguslik kriteerium, mis normitehniliselt ei ole korrektne ning võimaldab põhjendamatu erinevaid ning omavahel vastuolulisi tõlgendusi. Lisaks, on kaheldav, kas väärteomenetlused saavad kvalifitseeruda Euroopa Kohtu väljendatud "raske kuriteo" standardi alla (vt viiteid eelmisest kommentaarist). Ettepanek võiks siin olla mitte üldse võimaldada sideandmete kasutust väärteomenetlustes.

§ 3. Elektroonilise side seaduse muutmine

Elektroonilise side seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 95¹ lõike 4 punktis 2 asendatakse tekstiosa „111¹,“ tekstiosaga „111², 111³“;

2) paragrahvi 102 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmeid võib avaldada kliendile ja kliendi nõusolekul ka kolmandale isikule. **Kliendil on õigus igal ajal oma nõusolek tagasi võtta.**“;

3) paragrahvi 102 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

“(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmeid peab sideettevõtja ilma kliendi nõusolekuta avaldama seaduses sätestatud juhtudel ja korras.“;

4) paragrahvi 105 lõikes 1 asendatakse tekstiosa “§-des 104, 105¹ ja 111¹” tekstiosaga „§-des 104, 105¹, 111² ja 111³“;

5) paragrahvi 106 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva seaduse § 111² lõigetes 1 ja 2 nimetatud andmed, § 111³ alusel säilitatud andmed ning §-de 112 ja 112² kohaselt esitatud järelepärimised ja antud teave tuleb kustutada viivitamata pärast § 111² lõikes 3, § 111³ lõikes 5 ja § 112² lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumist.“;

6) paragrahv 111¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 111¹. Andmete säilitamine konkreetse menetluse tarbeks

(1) Sideettevõtja **on kohustatud** säilitama tema valduses olevaid elektroonilise side teenuse osutamisega seotud **ärilisel eesmärgil töödeldavaid** andmeid järgmistel juhtudel:

Advokatuur:

Tuleks sõnastada täpsemalt. Kui seaduse alusel tekib kohustus andmeid säilitada, ei ole tegemist enam *ärilisel eesmärgil* töödeldavate andmetega vaid seaduse alusel töödeldavate andmetega. Tuleb tähele panna, et ärilisel eesmärgil andmete säilitamine allub GDPR-ile, sh kohalduvad kriteeriumid „minimaalne isikuandmete hulk“, „õiguslik alus“. Seejuures järeldeb Euroopa Kohtu praktikast, et *ärilise eesmärgi* tõlgendus on kitsas.

1) kohtueelses menetluses prokuratuuri määruse alusel, kui on alust arvata, et andmed võivad olla vajalikud **kuriteo** uurimiseks või tõendamiseks;

Advokatuur:

Euroopa Kohtu praktika kohaselt on sideandmete säilitamine ja kasutamine lubatud üksnes *raske* kuriteo uurimiseks või tõendamiseks ((*La Quadrature du Net otsuse resolutsiooni p 1 lg 2*). Seejuures tuleks seadusandlikult ka konkreetsemalt sätestada, *kelle* andmeid on võimalik säilitada (analoogselt KrMS § 126² lõikega 3), et sideandmete kasutamine oleks piiratud selliselt, et inimestel on põhimõtteliselt võimalik enda elu elada nii, et nende sideandmeid ei säilitata.

Ettepanek on piirata kuritegude kataloogi nt KrMS § 126² lõikes 2 nimetatud kuritegudega. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt ei ole õiguspärane regulatsioon, kus hõlmatud on kõik või peaaegu kõik kuriteod. Loogika on selles, et Euroopa Kohus on leidnud, et sideandmete põhjal on võimalik luua isiku profiil, mistõttu on tegemist niivõrd tõsise riivega, et see on sisuliselt samaväärne side sisu salvestamisega (ehk pealtkuulamisega). Selline seisukoht on otsesõnu avaldatud Euroopa Kohtu *SpaceNet AG* asjas tehtud otsuse p-s 61. Seetõttu peavad ka tagatised ja

piirangud olema sellega võrreldavad. Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole õiguspärane võimaldada sideandmete säilitamist ja kasutamist *kõigi* kuritegude uurimiseks.

2) Politsei- ja Piirivalveameti ettekirjutuse alusel, kui see on vajalik vahetu kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks, tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks;

Advokatuur:

Kommentaar: kriteerium „*korrarikkumise kõrvaldamiseks*“ viib normi vastuolusse Euroopa Liidu õigusega. KorS § 5 lg 1 järgi oleks siin justkui hõlmatud ka sellised eksimused nagu valet värvi majanumber, telkimine vales kohas, liiga vali muusika vms. Üldise korrarikkumise kõrvaldamise eesmärk sideandmete säilitamise alusena on vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

Ettepanek: võtta viimane alternatiiv välja, kuna Euroopa Liidu õiguse järgi lubatud osa on hõlmatud ka vahetu kõrgendatud ohu tõrjumise eesmärgiga (KorS § 5 lõiked 4 ja 5). Euroopa Kohtu seisukohtade pinnalt võib järeldada, et nõ väike või harilik korrarikkumine ei ole piisavalt tõsine, et see õigustaks privaatsuse riivamist sedavõrd ulatuslikult nagu kaasneb sideandmete säilitamisega. Põhjus jällegi samas, et SpaceNet AG lahendi p 61 järgi on tegemist side sisu pealtkuulamisega samaväärse privaatsuse riivega toiminguga.

3) julgeolekuasutuse ettekirjutuse alusel, kui see on vajalik vahetu ohu tõrjumiseks riigi julgeolekule või põhiseaduslikule korrale.

Advokatuur:

Seadusandluse kehtestamisel tuleb arvestada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on sideandmete kasutamine lubatud üksnes konkreetsete faktiliste asjaoludega seotud ohuga. Arvestades toiminguga kaasneva privaatsusõiguse riive intensiivsust, tuleks seadusandlikul tasandil oluliselt täpsemalt sõnastada, millal on andmete säilitamine lubatud. Hetkel jääb selline sõnastus liialt ambivalentseks. Vahetu ohu (KorS § 5 lõiked 2 ja 5) kriteerium on liialt laialt tõlgendatav, sh viisil, mis on vastuolus Euroopa Liidu õigusega. Seaduse selline sõnastus võib võimaldada ettekirjutuse tegemist faktidega nõrgalt seotud või isegi seostamatutel põhjustel, mis ei ole Euroopa Kohtu praktika kohaselt lubatud - avalikku julgeolekut peab ähvardama suur oht (*La Quadrature du Net otsuse resolutsiooni p 1 lg 2*). Ohu kriteerium (KorS § 5 lõige 2) hõlmab sarnaselt korrarikkumise kriteeriumile (KorS § 5 lõige 1) kõikvõimalikke rikkumisi (sh valet värvi majanumber, telkimine vales kohas, liiga vali muusika vms).

Ettepanek: Siduda kogu julgeolekuga seotud põhjustel toimuv sideandmete säilitamise kontseptsioon (sh ESS § 111³ alusel toimuv säilitamine) lahti korrakaitseaduse terminoloogiast (termin „vahetu oht“) ning sätestada julgeolekuvaldkonna spetsiifikale vastavatele terminitele tuginevad kriteeriumid.

Lisaks, kas lõiget 1 silmas pidades eksisteerib mingi võimalus, et vastavate nõuetekohaste formaalsete ja materiaalsete eelduste olemasolul võib ka konkreetse isiku, SIM-kaardi või seadme kohta säilitatavate andmete hulk olla laiem ning hõlmata ka neid andmeid, mida ärielistel eesmärkidel tavajuhul ei säilitataks? See eeldaks aga oluliselt põhjalikumat regulatsiooni, mis annaks ka jälitustegevusega sarnased tagatised. Rõhutame veelkordselt, et Euroopa Kohus on esile

toonud, et tegemist on privaatsuse samaväärsel riivega nagu pealtkuulamisega (SpaceNet AG lahendi p 61).

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel ei säilitata sõnumi sisu.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel võib säilitada üksnes neid andmeid, mis on vajalikud **konkreetsel menetluse** eesmärgi saavutamiseks.

Advokatuur:

Ettepanek: Tuleks sõnastada selgemalt. Siit jääb ebaselgeks, mida tähendab „konkreetsel menetlus“? Kui on toimunud nt kriminaalasjade eraldamine, kas siis eraldatud ja uue numbri saanud asi läheb arvesse? Jääb ka arusaamatuks, mida tähendab „konkreetsel menetlus“ nt julgeoleku kaalutlustel toimuva säilitamise korral.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määruses või ettekirjutuses märgitakse:

1) menetluse alus ja eesmärk;

2) säilitamisele kuuluvate andmete liik ja ulatus;

3) säilitamise kestus.

(5) Käesoleva paragrahvi alusel säilitatakse andmeid 6 kuud alates side toimumise ajast, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määruses või ettekirjutuses ei ole ette nähtud lühemat säilitamise kestust.“;

Advokatuur:

EL Kohus selgitas La Quadrature du Net lahendis (p-d 139, 163–168), et ka kindlaks ajaliseks perioodiks andmete kiirsäilitamise mehhanism (*expedited retention*) peab alluma tõhusale kontrollile (*effective review*), mida teostab kas kohus või sõltumatu haldusamet. Tõhusa kontrolli eesmärgiks on kontrollida, kas kiirsäilitamise mehhanismi aluseks olev olukord (nt vahetu oht riiklikule julgeolekule) esineb ning vajalikud kaitsemeetmed on täidetud.

EL Kohus täpsustas lahendis *Prokuratuur* (C-746/18, p-d 51–57), et prokuratuur, kelle ülesanne on juhtida kriminaalmenetluse eeluurimist ning kes esindab riiklikku süüdistust kohtumenetluses, ei saa olla „sõltumatu haldusamet“, kelle poolt antud eelkontrolli luba täidaks vastavat nõuet. EL Kohus ja ka EIK on siiski ka öelnud, et kohtu eelnev (*ex ante*) luba ei ole ilmtingimata vajalik, kui on olemas tugev kohtulik järelkontroll (EIKo Szabo and Vissy, p 77; EIKo Kennedy, p 167).

Eelnõus välja pakutud ESS § 111'1 lubab luua sideettevõtjatele 6 kuulise sideandmete säilitamiskohustuse prokuratuuri määruse, PPA ettekirjutuse ja julgeolekuasutuse ettekirjutuse alusel.

Sisuliselt lubab see säte kehtestada säilitamiskohustuse, ilma et eelnevalt peaks olema olemas koh tu või mõne muu sõltumatu organi luba. Prokuratuur, PPA ega julgeolekuasutus pole EL õiguse mõttes mõttes sõltumatud organid, vaid nad on uurimist läbi viivad asutused.

Soovitus võiks olla lisada eelnõusse nõue, et ESS § 111'1 järgne säilitamiskohustus peab enne rakendamist alluma kohtu või sõltumatu asutuse kontrollile. Kiireloomulistel juhtudel võib olla lubatud ka järelkontroll (nt 24h jooksul), kuid see peab olema sisuline, mitte formaalne.

Euroopa Kohtu praktika kohaselt saab andmete säilitamine ja kasutamine toimuda kohtu või sõltumatu haldusasutuse kontrolli alusel. Euroopa Kohtu praktika eeldab sisuliselt, et ettekirjutusele järgneb kohene kohtulik kontroll, sarnaselt läbiotsimise lubatavaks tunnistamisega (vt selle kohta Euroopa Kohtu otsus *La Quadrature du Net jt* p 161, 163).

Puudu on andmete säilitamisest ja kasutamisest teavitamise regulatsioon. Üldiselt peaks kehtima automaatne teavitamine ning vaid erandjuhul teavitamata jätmine, nagu praegu jälituse puhul. Arvestades, et sideandmetega kaasnev privaatsusõiguse riive on samaväärne side sisu pealtkuulamisega (Euroopa Kohtu *SpaceNet AG* otsuse p 61) teeme ettepaneku, et kohalduks samad teavitamise reeglid jälitustoimingutest teavitamisega. See põhimõte tuleneb ka EL Kohtu lahendist *Tele2 Sverige* (C-203/15 ja C-698/15, p 121), mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et andmesubjektide teavitatakse neile tehtud sideandmepäringutest hiljemalt siis, kui see ei kahjusta enam uurimist; teavitamine on tõhusate õiguskaitsevahendite (EIÕK art 13; harta art 47) kasutamise eeltingimus.

Sideettevõtjatel on GDPR-ist tulenevalt kohustus teada ja ka kliendile väljastada teave selle kohta, mida nad on teinud äriliste andmetega, sh kas nad on neid kellelegi väljastanud. Seetõttu ei ole reaalne kujundada õiguslik olukord, kus sideettevõtjad justkui ei pea teadma enda poolt väljastatud andmete koosseisu ega pea veenduma andmete väljastamiseks õiguslike aluste olemasolus. Ärielistel eesmärkidel kogutud andmete osas on sideettevõtjal tulenevalt GDPR-ist kohustus teada, kas ja kellele on ta andmeid väljastanud.

7) seadust täiendatakse paragrahvidega 111² - 111⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 111². Lõppkasutaja tuvastamiseks vajalike andmete säilitamine

(1) Telefoni- ja mobiiltelefoniteenuse teenuse osutaja on kohustatud säilitama järgmised andmed:
1) sõnumi edastajat või helistajat tuvastada võimaldavad andmed (sealhulgas ees- ja perekonnanimi, number, kasutajatunnus, elektronposti aadress või aadress);

Advokatuur:

Sõnumi edastaja või helistaja kohta andmete fikseerimine ei ole Euroopa Kohtu praktika kohaselt lubatud laussäilitada. Lubatud on säilitada teave selle kohta, kellega on sõlmitud leping. Välistatud ei ole normile tõlgendamise teel sellise sisu andmine, et tuvastada on lubatud iga kõneseansi kasutaja. See ei oleks kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Vt ka seotud kommentaari lõikele 3.

EL Kohus on lahendis *La Quadrature du Net II* (C-470/21, p 164) öelnud, et üldine ja valimatu kohustus säilitada kasutajate sideandmeid ja internetiühenduse allika IP-aadresse on EL õigusega põhimõtteliselt kooskõlas, kuid selliseid andmeid ei tohi siduda suhtlus- või liiklusandmetega, mis võimaldaks andmesubjekti profileerimist.

Lisaks on EL Kohus lahendis *La Quadrature du Net* (C-511/18, 512/18, 520/18, p 165-168) selgitanud, et üldine andmete säilitamine riigi julgeoleku huvides on lubatav vaid nii kaua, kui oht kestab. Meede ei tohi kujuneda püsivaks.

St. pikendused peavad olema sisuliselt põhjendatud iga kord eraldi, mitte automaatsed. Ka andmete nn kiirsäilitamine peab vastama konkreetsele ohule, olema sihistatud ning proportsionaalne; andmekatgoriate üldine eelnevalt kinnitamine ohu puhuks kaldub selle standardit ületama.

Eelnõuga kavandatud ESS § 111'2 loetletud andmekatgoriate järgi lähevad säilitamiskohustuse alla muu hulgas helistaja unikaalsed seadmetunnused (IMSI, SUPI, SUCI, IMEI, PEI) ning andmed nende tunnuste vaheliste seoste kohta. EL Kohus on küll lubanud identiteedi ja IP-aadressi säilitamist, kuid seadmetunnuste vaheliste seoste andmed liiguvad ohtlikult lähedale liiklusandmetele, võimaldades seadmepõhist profileerimist.

Lisaks, julgeoleku eesmärgil säilitamisele kuuluvad andmekatgoriad eelnõu hulgas esitatud Vabariigi Valitsuse määruse kavandis (lisa 1) nimetavad muu hulgas sideseansi alustamise ja lõpetamise kellaaja ja IP-aadressi, sõnumi saatmise andmed, kärjetunnuse side toimumise ajal tugijaama vahetamisel, rändlusriigi ning tugijaama geograafilise asukoha andmed koos kärjetunnusega. Selline andmemaht vastab sisuliselt EL Kohtu praktikas keelustatud üldise ja valimatu liiklus- ning asukohaandmete säilitamise mudelile, mis on julgeoleku eesmärgil lubatav üksnes rangetes tingimustes. VV määruse kavand fikseerib juba enne konkreetse ohu tekkimist kõikide võimalike ohusituatsioonide jaoks kasutatavad andmekatgoriad – see on sisuliselt sama regulatsioon, mis vana ESS § 1111 lg 2, mida nii EL Kohus kui ka Riigikohus on pidanud EL õigusega vastuolus olevaks (RKKKo 1-16-6179 p 45).

Veelgi enam, VV korraldus antakse kuni 6 kuuks ja seda võib pikendada 6 kuu kaupa, ilma piiranguta pikenduste arvule. Piiramatu korduvpikendamise võimalus muudab „ajutise“ meetme de facto püsivaks üldiseks säilitamiskohustuseks, mis on EL Kohtu praktikaga vastuolus.

Soovitused:

1. Kaaluda ESS § 111'2 lg 1 p 6 (seoste andmed IMSI ja IMEI vahel) väljajätmist säilitamiskohustusest või piirata selgelt andmete kasutust üksnes kasutaja tuvastamise eesmärgile, lisades keelu kasutada neid andmeid liikumis- või suhtlu smustrite tuvastamiseks ja profileerimiseks ilma eraldi kohtu loata;
 2. Kehtestada ESS § 111'3 lg 7 alusel antava VV määruse mehhanism nii, et konkreetse korralduse (ESS § 111'3 lg 1) puhul tuleb andmekatgoriate valik põhjendada spetsiifiliselt vastava ohu iseloomust lähtuvalt, mitte eelnevalt nn „standardpaketti“ kokku panna. Eelnevalt kinnitatud nimekiri peaks olema maksimaalne piir, mitte igakordne automaatne kohustus.
 3. Kehtestada maksimaalsete pikenduste arv ja meetme maksimaalne kestus ning nõuda iga pikenduse puhul täiendavat sõltumatut ohuhinnangut ning samasugust siduva eelkontrolli mehhanismi nagu esmakorralduse puhul.
- 2) sõnumi edastaja või helistaja avalik Interneti-protokolli aadress ja lähteport;
 - 3) lisateenuse kasutamise korral kliendi nimi ja aadress;
 - 4) mobiiltelefoniteenuse korral helistaja unikaalne tunnus (näiteks International Mobile Subscriber Identity – IMSI; Subscription Permanent Identifier – SUPI; Subscription Concealed Identifier – SUCI) ning sellega seotud kliendi nimi ja aadress;
 - 5) helistaja rahvusvaheline terminalseadme tunnus (näiteks International Mobile Equipment Identity – IMEI; Permanent Equipment Identifier – PEI);
 - 6) andmed punktides 4 ja 5 nimetatud tunnuste vaheliste seoste kohta;

7) anonüümse ettemakstud mobiiltelefoniteenuse korral ettemakse tegemise kuupäev ja kellaeg konkreetse ajavööndi järgi või Interneti-protokolli aadress ettemakse tegemise ajal ja ettemakse tegemise viis, samuti teenuse lõppkasutaja isikuandmed.

(2) Internetiühenduse teenuse ja masinatevahelise side teenuse osutaja on kohustatud säilitama järgmised andmed:

1) kasutajatunnused;

2) kliendi andmed koos temale side toimumise ajal eraldatud avaliku Interneti-protokolli aadressi ja lähtepordi, kasutajatunnuse või numbriga.

(3) Käesoleva paragrahvi alusel kogutud andmeid võib sideettevõtja töödelda üksnes lõppkasutaja tuvastamise eesmärgil ja keelatud on andmeid töödelda, sealhulgas avaldada viisil, mis võimaldavad teha järeldusi, mis ei ole vältimatult vajalikud lõppkasutaja tuvastamiseks, sealhulgas:

1) tuvastada side osapoolte vahelisi seoseid, suhtlustruuteid või suhtlusvõrgustikke;

2) teha järeldusi seadme kasutuse, lõppkasutaja käitumise, liikumise või suhtlustruute kohta.

Advokatuur:

Selles lõikes esiletoodu on iseenesest asjakohane ja mõistlik, aga kui paragrahvi esimest lõiget tõlgendada Euroopa Liidu õigusega kooskõlas oleval viisil, siis meile tundub, et lõige 3 muutub tarbetuks. Lõige 3 sellisel kujul võimaldaks avada ka tee lõike 1 sellistele tõlgendustele, mis oleks Euroopa Liidu õigusega vastuolus.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetatud andmeid säilitatakse 12 kuud, alates side toimumise ajast.

Advokatuur:

ESS § 111² lg 4 ja § 111³ lg 8 järgi säilitatakse kõiki vastavas paragrahvis loetletud andmeid 12 kuud alates side toimumise ajast, ilma andmekateooriatepõhise diferentseerimiseta. EL Kohtu ja EIK praktika järgi tohib andmeid tohib säilitada vaid niikaua, kuni see on eesmärgist lähtuvalt vältimatult vajalik. Ühetaoline 12-kuuline säilitamistähtaeg kõigi andmekateooriate ja kõigi kasutajate kohta ei pruugi vastata „vältimatult vajaliku“ nõudele, lisaks ei põhine 12-kuuline tähtaeg ka ühelgi objektiivsel kriteeriumil.

Euroopa Kohtu lahend Digital Rights Ireland (C-293/12 ja C-594/12) ütleb, et andmete säilitusperioodi valik peab põhinema objektiivsetel kriteeriumidel, eristama andmekateooriaid ning olema diferentseeritud, ja ka piirduma vaid vältimatult vajalikkuga; blanketne ühtne säilitamistähtaeg on ebaproportsionaalne.

Samu põhimõtteid kinnitas Euroopa Kohus ka lahendis *La Quadrature du Net* (liidetud kohtuasjad C-511/18, C-512/18 ja C-520/18). Soovitus võiks siin olla sätestada andmekateooriate kaupa erinevad säilitustähtajad, lähtudes konkreetsest ohust ja vajalikkuse hindamisest, mitte rakendada ühtset 12-kuulist säilitamistähtaega kõigile andmeliikidele.

§ 111³. Andmete säilitamine riigi julgeoleku tagamise eesmärgil

(1) Lisaks käesoleva seaduse § 111² sätestatud andmete säilitamise kohustusele võib Vabariigi Valitsus korraldusega kohustada sideettevõtjaid säilitama käesoleva seaduse § 102 lõikes 1 nimetatud andmeid, välja arvatud sõnumi sisu, **riigi julgeolekut või põhiseaduslikku korda ähvardava ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks.**

Advokatuur:

Julgeolekuga seonduvatel põhjustel toimuv andmete laussäilitamise kontseptsioon on õige lahti siduda korrakaitseaduse terminoloogiast ning sätestada julgeolekuvaldkonna spetsiifikale vastavatele terminitele tuginevad kriteeriumid. Korrakaitseaduses ei ole defineeritud sellist ohutaset, mille puhul on Euroopa Liidu kohtu seisukohtade kohaselt sideandmete laussäilitamine julgeolekuga seotud põhjustel lubatud. Euroopa Kohus on leidnud, et üldine säilitamine on lubatud üksnes olukorras, kus liikmesriik **seisab silmitsi riigi julgeolekut ähvardava suure ohuga**, mis on **tõeline ja vahetu või ettearvatav (nt SpaceNet AG)**.

Eelnõu praegune sõnastus vastuolus Euroopa Kohtu praktikas osutatud kriteeriumidega, sest Euroopa Kohtu otsused (eriti kui vaadata otsuste versioone teistes keeltes) ei võimalda niivõrd ambivalentsetel alustel nagu „ohu ennetamine“ ja „ohu kahtlus“ sideandmeid laussäilitada. See on lubatud üksnes konkreetse ja olemasoleva või ettearvatava ohu korral. Nõu harilik vastuluure ei ole lauslase säilitamise alusena lubatav. Ohu ennetamine ja ohu kahtlus ei ole piisavad kriteeriumid. Sellest tulenevalt on ka ettepanek kasutada siinkohal korrakaitseõiguse terminoloogiast erinevaid termineid, mis on julgeoleku ja põhiseadusliku korra kaitse valdkonna spetsiifilised. Euroopa Kohtu praktikast tulenevad kriteeriumid peaksid väljenduma ka õigusnormides.

Eelnõu praegune sõnastus võimaldaks sideandmete laussäilitamist põhjusel, et *saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerimisel ei ole välistatud tõenäosus, et vastane võib Eestisse saata (vähemalt ühe) spiooni* (Kors § 5 lõiked 7 ja 6). Sellises sõnastuses seadus ei oleks kooskõlas Euroopa Kohtu praktikast toodud nõuetega, kuna sisuliselt võimaldaks andmete kogumise ebamääraste ohtude ennetamiseks.

(2) Ettepaneku Vabariigi Valitsuse korralduse andmiseks teeb valdkonna eest vastutav minister, kes lähtub ettepaneku tegemisel julgeolekuasutuse ohuhinnangust. Minister kuulab enne ettepaneku tegemist ära Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni seisukoha korralduse ettepaneku ulatuse, kestuse ja põhjenduste kohta.

Advokatuur:

See regulatsioon peab alluma kohesele kohtulikule kontrollile, mis hindab, kas oht on tõeline ja vahetu või ettearvatav Euroopa Kohtu praktika tähenduses. Võimalik on ka järelkontroll. On ebaloogiline, et sihistatud andmete kogumine allub kohtulikule kontrollile, üldine ja vahet tegemata säilitamine mitte. Seejuures on järelevalve küsimus lahendamata, kuigi sellise nõude seab Euroopa Kohtu praktika.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud säilitamiskohustus kehtestatakse konkreetsete andmete ulatuses, mis on vajalikud lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks.

(4) Vabariigi Valitsuse korraldus antakse kuni kuueks kuuks ja seda võib pikendada käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kuni kuue kuu kaupa.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel antud korralduses märgitakse:

- 1) ohu kirjeldus ja selle põhjendatus;
- 2) andmete säilitamise eesmärk ja põhjendused;
- 3) säilitatavate andmete ulatus, sealhulgas andmeliigid, hõlmatud isikute ring ning piirkond;
- 4) andmete kogumise periood ja säilitamise tähtaeg;
- 5) vajaduse korral muud andmed.

(6) Käesoleva paragrahvi alusel säilitatavaid andmeid võib avaldada üksnes julgeolekuasutusele julgeolekuasutuste seaduses sätestatud alustel ja korras.

(7) Käesolevas paragrahvis nimetatud säilitamiskohustuse täitmiseks vajalike andmete täpsema loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

(8) Käesoleva paragrahvi alusel säilitatakse andmeid 12 kuud alates side toimumise ajast. Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel antud korraldusega võib määrata lühema säilitamise tähtaja.

Advokatuur:

Vt säilitustähtaja osas kommentaari lk. 7.

Lg-tes 1–4 viidatud ministri ja VV menetlus ei pruugi vastata „tõhusa ja sõltumatu eelkontrolli“ standardile. Siin on kolm põhjendust:

1. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni seisukoht on eelnõu kohaselt nõuandev, mitte siduv. Eelnõu seletuskirjas kirjeldatakse, et minister „lähtub otsuse tegemisel Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni seisukohast“ – see on kaalutusõigus, mitte seotud otsustus. EL Kohus on aga selgelt nõudnud *siduva* eelkontrolli olemasolu.
2. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon on poliitiline organ, mitte EL Kohtu praktikas viidatud kohus või sõltumatu haldusasutus. EIKi praktikas on kusjuures ka viidatud, et kontrolli ei saa teostada poliitilised või täitevvõimu organid (*Szabó ja Vissy vs. Ungari*, 37138/14, 12. jaanuar 2016; *Big Brother Watch and Others vs. Ühendkuningriik*, 58170/13 jt, 25. mai 2021).
 1. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni seisukoht on eelnõu kohaselt nõuandev, mitte siduv. Eelnõu seletuskirjas kirjeldatakse, et minister „lähtub otsuse tegemisel Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni seisukohast“ – see on kaalutusõigus, mitte seotud otsustus. EL Kohus on aga selgelt nõudnud *siduva* eelkontrolli olemasolu.
 2. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon on poliitiline organ, mitte EL Kohtu praktikas viidatud kohus või sõltumatu haldusasutus. EIKi praktikas on kusjuures ka viidatud, et kontrolli ei saa teostada poliitilised või täitevvõimu organid (*Szabó ja Vissy vs. Ungari*, 37138/14, 12. jaanuar 2016; *Big Brother Watch and Others vs. Ühendkuningriik*, 58170/13 jt, 25. mai 2021).

Soovitus võiks olla muuta ESS § 111³ mehhanismi nii, et:

1. Asendada ministri/valitsuse otsustusmehhanism kohtuliku eelkontrolliga (või muu täitevvõimust sõltumatu haldusasutuse kontrolliga). Kiireloomulistel juhtudel võib olla lubatud ka järelkontroll (nt 24h jooksul), kuid see peab olema sisuline, mitte formaalne.
2. Säilitamiskohustuse käivitamine piirdub üksnes „tõelise ja aktuaalse või otseselt ettenähtava tõsise ohu“ juhtumitega.

§ 111⁴. Andmete säilitamise tingimused

(1) Käesoleva seaduse §-des 111¹–111³ nimetatud andmeid säilitatakse sideettevõtja poolt Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil.

(2) Sideettevõtjal on lubatud §-des 111¹–111³ nimetatud eesmärkidel säilitada andmeid tehniliselt ühtses süsteemis.

Advokatuur:

Andmete säilitamise alused niivõrd erinevad, samuti on säilitamise tähtsused erinevad ning nendele ligipääs on erinev, et erinevatel alustel kogutud andmeid ei peaks säilitama samas tehnilises süsteemis. Kuna nt ESS § 111³ alusel säilitatakse andmeid laussäilitades ning ligipääs on ainult Kapole ja VLA-le väga kitsastel eesmärkidel, peavad olema kehtestatud tagatised vältimaks andmete ekslikku riskasutust.

(3) Paragrahvides 111¹–111³ nimetatud andmete säilitamise korral peab sideettevõtja tagama:

- 1) sama kvaliteedi, turvalisuse ja andmekaitse nõuete täitmise, mida kohaldatakse teistele elektroonilise side võrgus olevatele analoogsetele andmetele;
- 2) erinevate andmekategooriate vahel seoste loomiseks selliste tehniliste abinõude kasutamise, mis ei sea kahtluse alla andmekategooriate kindla eraldatuse tõhusust;
- 3) andmete kaitse nende juhusliku hävimise või ebaseadusliku hävitamise, kadumise või muutmise, loata või ebaseadusliku säilitamise, töötlemise, juurdepääsu või avalikustamise eest;
- 4) side sisu kajastavate andmete säilitamata jätmise.

(4) Käesoleva seaduse §-des 111¹–111³ nimetatud andmete säilitamise või töötlemisega seonduvaid kulusid sideettevõtjale ei hüvitata.“;

8) paragrahv 112 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 112. Teabe andmise kohustus

(1) Järelepärimine andmete kohta esitatakse kirjalikus või elektroonilises vormis. Nimetatud järelepärimise sideettevõtjale võib teha kirjaliku lepingu alusel pideva elektroonilise ühenduse kaudu. Vastus järelepärimisele saadetakse kirjalikus või elektroonilises vormis või pideva elektroonilise ühenduse kaudu selle olemasolul.

(2) Sideettevõtja on kohustatud kiireloomuliste järelepärimiste puhul esimesel võimalusel, kuid hiljemalt kaheksa tunni möödumisel ja muudel juhtudel kümne tööpäeva jooksul järelepärimise saamisest arvates, kui nimetatud tähtaegade järgimine on järelepärimise sisust tulenevalt võimalik, andma järelepärimise teinud asutusele teavet.

(3) Käesoleva paragrahvi kohaselt esitatud järelepärimisi ja logifaile säilitatakse kaks aastat. Tehtud järelepärimiste õiguspärasuse tagamise ja nii järelepärimiste, järelepärimiste alusel antud teabe kui logifailide säilitamise kohustus on järelepärimise esitajal.

(4) Prokuratuuril on uurimisasutuse ja Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjonil on järelevalve- või julgeolekuasutuse tegevuse üle järelevalve teostamiseks õigus tutvuda käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja 2 nimetatud järelepärimiste ja nendega seotud logifailidega.“;

9) paragrahv 112¹ tunnistatakse kehtetuks;

10) seadust täiendatakse paragrahviga 112² järgmises sõnastuses

„§ 112². Terminalseadme asukoha tuvastamine

(1) Mobiiltelefoniteenust pakkuv sideettevõtja on kohustatud tagama järelevalve- ja julgeolekuasutustele ning Politsei- ja Piirivalveametile seaduses sätestatud alusel mobiiltelefonivõrgus kasutatavate terminalseadmete asukoha tuvastamise reaalajas.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teabe kättesaadavus tuleb tagada pideva elektroonilise ühendusega ning vastavat riist- ja tarkvara kasutades.

(3) Käesoleva paragrahvi kohaselt esitatud järelepärimisi ja logifaile säilitatakse kaks aastat. Tehtud järelepärimiste õiguspärasuse tagamise ja nii järelepärimiste kui logifailide säilitamise kohustus on järelepärimise esitajal.

(4) Prokuratuuril on uurimisasutuse ja Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjonil on jälitus- või julgeolekuasutuse tegevuse üle järelevalve teostamiseks õigus tutvuda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud järelepärimiste ja nendega seotud logifailidega.“;

11) paragrahvi 113 lõiget 1 täiendatakse pärast lauseosa „teostamiseks või“ lauseosaga „eraelu puutumatus õiguse ning“;

12) paragrahvi 113 lõikes 7 asendatakse tekstiosa „§ 111¹“ tekstiosaga „§-des 111² ja 111³“;

13) paragrahvi 114 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „§ 112 lõiget 1 ja 3“ tekstiosaga „§ 112 lõiget 1 ja 2 ja § 112² lõikes 1“;

14) paragrahvi 114 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „§ 112 lõiget 1 ja 3“ tekstiosaga „§ 112 lõiget 1 ja 2 ja § 112² lõikes 1“;

15) paragrahvi 114 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva seaduse § 113 lõikes 5 nimetatud riist- ja tarkvara maksumus ning nende hoolduskulud hüvitatakse sideettevõtjale teenustasuna riigieelarvest Siseministeeriumi eelarve kaudu. Riist- ja tarkvara soetamise või väljavahetamise vajadus, soetamise viis ning soetamise ja hoolduskulude maksumus kooskõlastatakse Siseministeeriumiga enne riist- või tarkvara soetamist või väljavahetamist. Teenustasu makstakse vastavalt Siseministeeriumi ning sideettevõtja vahel sõlmitud lepingule.“;

16) paragrahv 114¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 114¹. Kohtule teabe andmise kohustus

Sideettevõtja peab edastama kohtule tema kirjaliku üksikpäringu alusel tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud alustel ja korras ning kohtu määratud tähtajaks käesoleva seaduse § 111² lõiget 1 ja 2 nimetatud andmeid, samuti muid elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavaid andmeid. Üksikpäring käesoleva paragrahvi mõttes on päring andmete saamiseks konkreetse elektronkirja, konkreetse elektroonilise kommentaari või muu üksiksõnumi edastamisega seotud sideseansi kohta.“;

17) paragrahvi 184¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „§-s 111¹“ tekstiosaga “§-des 111² ja 111³” .

§ 5. Kaitseväe korralduse seaduse muutmine

Kaitseväe korralduse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 41¹ lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmed ning elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavaid andmed“;

2) paragrahvi 41¹ lõikes 2 asendatakse sõna „prokuratuur“ sõnaga „kohus“;

3) paragrahvi 41² lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmeid“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmeid ning elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavaid andmeid“.

§ 6. Korrakaitseaduse muutmine

Korrakaitseaduse § 35 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 ning § 112 lõikes 3“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-des 111¹ ja 111² sätestatud andmete, elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete ning elektroonilise side seaduse §-s 112²“.

§ 7. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 81¹ lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavad andmed“;
- 2) paragrahvi 81¹ lõikes 2 asendatakse sõna „prokuratuur“ sõnaga „kohus“;
- 3) paragrahvi 81² lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 8. Politsei ja piirivalve seaduse muutmine

Politsei ja piirivalve seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 7⁴⁹ lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavad andmed“;
- 2) paragrahvi 7⁴⁹ lõikes 2 asendatakse sõna „prokuratuur“ sõnaga „kohus“;
- 3) paragrahvi 7⁵⁰ lõikes 1 ning § 7⁵² lõigetes 1 ja 3 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“;
- 4) paragrahvi 7⁵⁰ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:
„(1¹) Loa kriminaalmenetluse seadustiku § 126³ lõikes 1 nimetatud jälitustoimingu ning elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete saamiseks päringu tegemiseks annab Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor või tema volitatud ametnik.“.

Advokatuur:

Eelnõu ei adresseeri PPA poolt andmetele juurdepääsu PPVS § 7⁴⁹ alusel. Viidatud säte võimaldab PPA-l küsida sideettevõtjatelt andmeid väga laiadel juhtudel, st juurdepääs pole piiratud üksnes raskete kuritegude puhuks. Eelnõuga nähakse küll ette päringu tegemiseks kohtu loa nõue (PPVS § 7⁴⁹ lg 2 muudatus), kuid päringu tegemisele mingit sisulist lävendit lisatud pole. Soovitav oleks lisada ka PPVS-i andmetele ligipääsuks selge künnis, seostades need raskete kuritegude vastase võitlusega või avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmisega.

§ 9. Relvaseaduse muutmine

Relvaseaduse § 35² lõikes 1, § 67¹ lõikes 1 ja § 83³¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 10. Strateegilise kauba seaduse muutmine

Strateegilise kauba seaduse § 76 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 11. Tolliseaduse muutmine

Tolliseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 10 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“;
- 2) paragrahvi 12 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavad andmed“;
- 3) paragrahvi 12 lõikes 2 asendatakse sõna „prokuratuur“ sõnaga „kohus“.

§ 12. Toote nõuetele vastavuse seaduse muutmine

Toote nõuetele vastavuse seaduse § 56 lõikes 8 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõike 3 punktis 3 nimetatud andmeid veebilehe omaniku kindlakstegemiseks“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmeid, mis võimaldavad teha kindlaks veebilehe omanikku“.

§ 13. Tunnistajakaitse seaduse muutmine

Tunnistajakaitse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 18¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 ettenähtud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“;

2) paragrahvi 18¹ lõikes 2 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse §-s 111¹ ettenähtud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 14. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 22 lõikes 4 ja § 32 lõikes 4¹ asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse §-s 111¹ sätestatud andmeid, sealhulgas tuvastada isiku asukoht reaalajas“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-des 111² ja 112² sätestatud andmeid ning elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavaid andmeid“;

2) paragrahvi 33¹ lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavad andmed.“;

3) paragrahvi 33¹ lõikes 2 asendatakse sõna „prokuratuur“ sõnaga „kohus“;

§ 15. Välismaalaste seaduse muutmine

Välismaalaste seaduse § 31¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse §-s 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 16. Väärtpaberituru seaduse muutmine

Väärtpaberituru seaduse paragrahvi § 230³ lõikes 2 asendatakse tekstiosa „elektroonilise side seaduse §-s 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete“ tekstiosaga „elektroonilise side seaduse §-s 111² sätestatud andmete ja elektroonilise side teenuse osutamisega seotud ärilisel eesmärgil säilitatavate andmete“.

§ 17. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 01.11.2026. Seaduse § 3 punktis 8 sätestatud § 111³ jõustub üldises korras. Seaduse § 3 punkt 15 jõustub 01.01.2027.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinnas 2026

Algatanud Vabariigi Valitsus
..... 2026. a nr